

Ewa Markowska-Bzducha

Politechnika Radomska

**POTENCJAŁ WŁASNY
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
JAKO CZYNNIK ROZWOJU LOKALNEGO**

1. Wstęp

Rozwój lokalny jest ważnym elementem dynamizowania rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Jest to pojęcie złożone. W literaturze przedmiotu formułuje się wiele jego definicji [Ziółkowski, Goleń 2003, s. 43-57]. Według jednej z nich to zharmonizowane i systematyczne działanie społeczności, władzy publicznej oraz pozostałych podmiotów funkcjonujących w danej jednostce terytorialnej zmierzające do kreowania nowych oraz poprawy istniejących walorów użytkowych tej jednostki, tworzenia korzystnych warunków dla gospodarki oraz zapewnienia ładu przestrzennego i ekologicznego [Parysek 1997, s. 46-52]. Wymienione podmioty tworzą system gospodarki lokalnej, w którym szczególna rola przypada władzom samorządowym [Brol 1998, s. 9-16]. Za rozwój lokalny uznaje się rozwój realizowany na terytorium gmin, powiatów i miast na prawach powiatu. Rozwój na poziomie samorządowego województwa rozważany jest już w kategoriach rozwoju regionalnego [Filipiak i in. 2005, s. 9-35].

Skala i tempo rozwoju lokalnego są uwarunkowane wieloma czynnikami o charakterze zarówno endogenicznym, jak i egzogenicznym. Mogą one dynamizować procesy rozwojowe, ale także je spowalniać. Czynniki sprzyjające rozwojowi lokalnemu określane są jako stymulanty bądź stymulatory tego rozwoju, zaś nie-sprzyjające – jako destymulanty bądź destymulatory [Stańczyszyn 2004, s. 242-252; Sekuła 2005, s. 587-600].

Wśród czynników endogenicznych istotną rolę odgrywają podmioty tworzące system gospodarki lokalnej. Szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego ma sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego zobowiązanych do wykonywania zadań publicznych, kształtujących warunki życia i pracy społeczności lokalnej. One to bowiem w dużym stopniu warunkują rozwój lokalny. Jednym z głównych czynników wyznaczających ten rozwój jest popyt inwestycyjny wymienionych jednostek [Kołodziejczyk 2001, s. 39-47].

Celem niniejszego referatu jest analiza możliwości inwestycyjnych gmin, powiatów i miast na prawach powiatu. Badaniem objęto budżety tychże jednostek za lata 2003-2005. Szczególnie interesujące wydają się zmiany rozważanej kategorii w dwóch ostatnich latach badanego okresu w stosunku do roku 2003. Od 1 stycznia 2004 r. obowiązuje bowiem nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego [Ustawa z dnia 13 listopada...]. Ponadto z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej samorządy zyskały dostęp do znacznych rozmiarów unijnych środków pomocowych, których są głównym beneficjentem [*Wstępna ocena...* 2006, s. 27-28; 86-108].

Analizę przeprowadzono w ujęciu regionalnym. Dane stanowiące podstawę analizy pochodzą z Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Potencjał inwestycyjny jednostek samorządu terytorialnego

O rozmiarach możliwości inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego decydują przede wszystkim ich dochody, których wzrost zwiększa potencjalne środki na cele inwestycyjne, następnie koszty realizacji bieżących zadań, a także dostępność zewnętrznych źródeł finansowania. W literaturze przedmiotu do skwantyfikowania tych możliwości stosuje się określenie potencjał inwestycyjny [Kaczor, Tomalak 2000, s. 9-13; Lubińska, Będzieszak 2005, s. 61-84]. Kategoria ta informuje nie tylko o wielkości potencjalnych wydatków inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego, ale także o zdolności do zaciągania i obsługi długu, a zatem do finansowania wydatków inwestycyjnych ze środków zarówno własnych, jak i zwrotnych źródeł finansowania [Jastrzębska 2005, s. 95-105; Szolno-Koguc 2006, s. 271-278].

Potencjałem inwestycyjnym jednostki samorządu terytorialnego są środki pochodzące z jej budżetu, które może ona przeznaczyć na zadania inwestycyjne – dochody ogółem pomniejszone o bieżące wydatki, a zatem wolne środki brutto. Jest to tzw. potencjał własny, który pomniejszony o wydatki na obsługę zadłużenia i powiększony o: nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, przychody z prywatyzacji majątku jednostki oraz zobowiązania, których zaciągnięcie jest możliwe w badanym okresie [Kaczor, Tomalak 2000, s. 9-13], pokazuje poziom środków, jakie dana jednostka może przeznaczyć na wydatki prorozwojowe.

Wielkość zobowiązań determinują ustawowe limity, zdolność kredytowa danej jednostki samorządu oraz jej skłonność do zadłużania. Jednostki bardziej ostrożne w tym zakresie będą zatem dysponowały mniejszym potencjałem inwestycyjnym.

W długim okresie możliwości zadłużania są ograniczone, dlatego o rozmiarach działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego przesądza ich potencjał własny.

W kolejnych częściach artykułu przeprowadzono analizę potencjału własnego gmin, powiatów i miast na prawach powiatu w skali szesnastu województw. W celu zapewnienia porównywalności danych przedstawiono je w ujęciu *per capita*.

3. Potencjał własny gmin

Samorząd terytorialny jest w Polsce, podobnie jak w większości krajów Unii Europejskiej, głównym inwestorem publicznym [Markowska-Bzducha 2006, s. 560-568]. Świadczy to o jego roli w kreowaniu przyszłego rozwoju gospodarczego.

Czołową pozycję wśród samorządowych inwestorów zajmują podstawowe jednostki – gminy. W badanym okresie gromadziły one średnio ok. 59% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego i realizowały średnio 60% łącznych wydatków majątkowych – tab. 1.

Tabela 1. Struktura dochodów ogółem i wydatków majątkowych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2003-2005, w %

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy	Powiaty	Miasta na prawach powiatu	Województwa
Dochody ogółem					
2003	100,0	59,6	10,4	25,7	4,3
2004	100,0	58,5	10,1	25,8	5,7
2005	100,0	59,0	9,9	26,1	5,1
Wydatki majątkowe					
2003	100,0	61,3	6,2	22,9	9,6
2004	100,0	61,2	6,4	23,7	8,8
2005	100,0	58,6	6,7	24,2	10,6

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Z danych zawartych w tab. 1 wynika, iż w ciągu analizowanych trzech lat wzmocnieniu uległa przede wszystkim pozycja finansowa samorządowych województw i miast na prawach powiatu. W łącznych dochodach jednostek samorządu terytorialnego wzrósł udział miast na prawach powiatu i województw, a w wydatkach majątkowych – również powiatów. W obydwu kategoriach nieznacznie zmniejszył się udział gmin.

W tabeli 2 przedstawiono dane dotyczące poziomu potencjału własnego gmin w latach 2003-2005 w skali szesnastu województw. Z zawartych w tab. 2 danych wynika, iż w badanych trzech latach największymi możliwościami inwestycyjnymi w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyrażonymi poziomem wolnych środków brutto

dysonowały gminy województwa mazowieckiego, najniższymi zaś w 2003 r. – kujawsko-pomorskiego, w 2004 r. – opolskiego, w 2005 r. – lubelskiego.

Tabela 2. Potencjał własny gmin w układzie regionalnym w latach 2003-2005

Województwa	Rok			Dynamika		
	2003	2004	2005	3/2	4/3	4/2
	<i>per capita w zł</i>			%		
Dolnośląskie	228,5	336,6	430,2	147,3	127,8	188,3
Kujawsko-pomorskie	168,8	228,9	304,8	135,6	133,2	180,5
Lubelskie	180,0	235,4	265,9	130,8	112,9	147,7
Lubuskie	240,1	266,5	416,0	111,0	156,1	173,2
Łódzkie	225,0	283,1	318,8	125,9	112,6	141,7
Małopolskie	241,1	248,3	334,7	103,0	134,8	138,8
Mazowieckie	279,0	362,1	436,8	129,8	120,6	156,5
Opolskie	178,8	226,9	338,1	126,9	149,0	189,1
Podkarpackie	230,1	240,1	289,0	104,3	120,4	125,6
Podlaskie	229,7	260,1	351,5	113,2	135,2	153,0
Pomorskie	255,7	337,8	382,9	132,1	113,3	149,8
Śląskie	221,6	347,9	405,6	157,0	116,6	183,0
Świętokrzyskie	272,9	275,2	314,1	100,8	114,1	115,1
Warmińsko-mazurskie	200,9	246,5	317,8	122,7	128,9	158,1
Wielkopolskie	201,3	285,6	396,7	141,8	138,9	197,1
Zachodniopomorskie	202,9	254,7	376,0	125,6	147,6	185,3

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W badanym okresie w gminach wszystkich województw nastąpił istotny wzrost potencjału własnego *per capita*. W największym stopniu zwiększył się on w przypadku gmin województw: wielkopolskiego, opolskiego, dolnośląskiego i kujawsko-pomorskiego, a w najmniejszym zakresie w: świętokrzyskim i podkarpackim. Warto zwrócić uwagę, że rozpiętość pomiędzy najwyższym i najniższym poziomem badanego miernika w ciągu trzech analizowanych lat nieznacznie zmniejszyła się.

4. Potencjał własny miast na prawach powiatów

Drugą pozycję wśród inwestorów samorządowych zajmują miasta na prawach powiatu, które w badanym okresie gromadziły średnio ponad 25% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce i realizowały średnio ponad 23% samorządowych wydatków majątkowych – tab. 1.

W tabeli 3 zaprezentowano dane dotyczące potencjału własnego miast na prawach powiatu w latach 2003-2005 w ujęciu regionalnym. Z danych w niej zawar-

tych wynika, iż w skali szesnastu polskich województw występuje istotne zróżnicowanie pod względem możliwości inwestycyjnych znajdujących się na ich terenie miast na prawach powiatu. W pierwszym i ostatnim roku badanego okresu najwyższy poziom potencjału własnego był przeszło pięciokrotnie wyższy od najniższego, a w 2004 r. – przeszło sześciokrotnie.

Zdecydowanie najwięcej środków na działalność prorozwojową w przeliczeniu na mieszkańca mogły potencjalnie przeznaczyć w 2003 r. miasta na prawach powiatu województw mazowieckiego i śląskiego, a także, choć już nieco mniej, województwa pomorskiego. W przypadku pozostałych województw analizowane wartości były znacznie niższe, najniższe w: opolskim, lubelskim, podkarpackim.

W 2004 r. w trzech województwach – świętokrzyskim, małopolskim i lubuskim – nastąpił spadek potencjału własnego miast na prawach powiatu w stosunku do roku poprzedniego. W pozostałych województwach odnotowano jego wzrost, najwyższy miał miejsce w województwach wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i lubelskim. Najwyższy poziom analizowanego miernika wystąpił w tych samych województwach, co przed rokiem: śląskim, mazowieckim i pomorskim, a najniższy w: podkarpackim, świętokrzyskim, opolskim i lubelskim.

Tabela 3. Potencjał własny miast na prawach powiatu w układzie regionalnym w latach 2003-2005

Województwa	Rok			Dynamika		
	2003	2004	2005	3/2	4/3	4/2
	<i>per capita w zł</i>			%		
Dolnośląskie	68,6	124,5	211,3	181,4	169,8	308,0
Kujawsko-pomorskie	44,5	91,6	129,7	205,8	141,6	291,5
Lubelskie	29,0	58,3	52,9	201,0	90,8	182,5
Lubuskie	76,6	71,9	118,9	93,9	165,3	155,2
Łódzkie	63,4	84,3	104,4	132,9	123,9	164,6
Małopolskie	85,8	79,9	113,9	93,1	142,6	132,7
Mazowieckie	139,4	177,4	223,6	127,3	126,0	160,5
Opolskie	25,4	43,0	54,3	169,4	126,1	213,6
Podkarpackie	29,0	35,6	46,9	122,8	131,9	162,0
Podlaskie	54,1	83,7	120,9	154,8	144,4	223,5
Pomorskie	106,6	175,8	188,1	165,0	107,0	176,5
Śląskie	137,0	225,7	254,6	164,7	112,8	185,8
Świętokrzyskie	53,5	42,8	58,8	80,0	137,4	109,9
Warmińsko-mazurskie	46,7	73,8	91,7	158,0	124,1	196,1
Wielkopolskie	35,4	79,7	126,3	225,4	158,4	356,9
Zachodniopomorskie	49,5	54,3	132,5	109,6	244,1	267,5

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W 2005 r. spadek potencjału własnego miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano jedynie w województwie lubelskim. W pozostałych przypadkach nastąpił jego wzrost, najwyższy – w województwie zachodniopomorskim. Najwięcej środków w przeliczeniu na 1 mieszkańca mogły przeznaczyć na działalność inwestycyjną miasta na prawach powiatu tych samych województw, co przed rokiem oraz województwa dolnośląskiego. Na końcu rankingu znalazły się te same cztery województwa, co w 2004 r.

5. Potencjał własny powiatów

Istotną rolę w kreowaniu rozwoju lokalnego odrywają również powiaty. W badanym okresie gromadziły one średnio nieco ponad 10% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce oraz realizowały średnio ponad 6% łącznych wydatków majątkowych – tab. 1.

W tabeli 4 przedstawiono dane dotyczące potencjału własnego powiatów w latach 2003-2005 w ujęciu regionalnym.

Tabela 4. Potencjał własny powiatów w układzie regionalnym w latach 2003-2005

Województwa	Rok			Dynamika		
	2003	2004	2005	3/2	4/3	4/2
	<i>per capita w zł</i>			%		
Dolnośląskie	15,9	35,4	20,9	222,6	59,0	131,3
Kujawsko-pomorskie	9,5	27,4	30,9	288,0	112,7	324,6
Lubelskie	16,9	38,9	36,4	230,5	93,6	215,8
Lubuskie	8,0	38,6	61,0	485,8	157,9	767,0
Łódzkie	15,7	32,4	35,6	206,1	109,8	226,4
Małopolskie	24,8	29,3	38,2	118,2	130,6	154,4
Mazowieckie	19,6	34,0	46,8	173,3	137,7	238,6
Opolskie	14,1	22,4	20,9	159,1	93,3	148,5
Podkarpackie	35,3	45,6	50,2	129,2	109,9	142,0
Podlaskie	26,8	57,2	61,0	213,2	106,7	227,5
Pomorskie	14,4	26,3	40,4	183,0	153,3	280,5
Śląskie	7,7	20,9	26,9	272,2	128,5	349,7
Świętokrzyskie	37,0	56,6	49,9	153,0	88,3	135,1
Warmińsko-mazurskie	14,9	34,5	46,1	230,7	133,7	308,5
Wielkopolskie	15,8	37,9	48,0	240,0	126,6	303,8
Zachodniopomorskie	15,8	35,7	37,0	225,1	103,8	233,8

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Pomiędzy poszczególnymi województwami występowało duże zróżnicowanie poziomu analizowanej kategorii. W pierwszym roku badanego okresu najwyższa wartość potencjału własnego dla powiatów województwa świętokrzyskiego była prawie pięciokrotnie wyższa od najniższej dotyczącej powiatów śląskiego. W 2004 r. najniższa i najwyższa wartość należała do powiatów tych samych województw, co przed rokiem, a rozpiętość między nimi zmniejszyła się do około trzykrotnej. Podobnie w 2005 r. największe potencjalne środki na działalność prorozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w przypadku powiatów województw: podlaskiego i lubuskiego były prawie trzykrotnie wyższe od najniższych dotyczących powiatów dolnośląskiego i opolskiego.

W badanych trzech latach nastąpił istotny wzrost możliwości inwestycyjnych powiatów, nawet przeszło siedmiokrotny w przypadku województwa lubuskiego. Wzrost ten miał miejsce głównie w 2004 r., kiedy to w stosunku do roku poprzedniego nastąpiło zwiększenie potencjału własnego powiatów we wszystkich województwach. W dziesięciu przypadkach był to ponad dwukrotny wzrost.

W 2005 r. w czterech województwach – dolnośląskim, świętokrzyskim, opolskim i lubelskim – nastąpił spadek analizowanego miernika w stosunku do roku poprzedniego, nawet o 41% w przypadku powiatów województwa dolnośląskiego. W rezultacie osiągnęły one w badanym okresie najniższy wzrost potencjału własnego wśród powiatów szesnastu województw.

6. Podsumowanie

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż największymi możliwościami oddziaływania na rozwój lokalny za pośrednictwem wydatków inwestycyjnych charakteryzowały się w badanym okresie gminy. Ich potencjał własny w przeliczeniu na 1 mieszkańca był wielokrotnie wyższy niż w przypadku miast na prawach powiatów i powiatów, które dysponowały najmniejszym poziomem wolnych środków brutto w budżetach za rozważany okres.

W przeważającej części województw rozbieżności te uległy istotnemu zmniejszeniu, zwłaszcza w 2004 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, kiedy to w większości z nich tempo wzrostu potencjału własnego miast na prawach powiatu i w szczególności powiatów było znacznie wyższe niż w przypadku gmin. Mimo to, powiaty wciąż dysponują stosunkowo niewielkimi możliwościami inwestycyjnymi, po rekordowym ich wzroście w przypadku województwa lubuskiego, które osiągnęło najwyższy poziom analizowanego miernika wśród powiatów szesnastu województw, tamtejsze powiaty mogły przeznaczyć na działalność prorozwojową w 2005 r. 61 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Warto zwrócić uwagę, iż w ostatnim roku badanego okresu w stosunku do roku pierwszego nastąpił wzrost potencjału własnego wszystkich jednostek zarówno gmin, jak i miast na prawach powiatu oraz powiatów we wszystkich wojewódz-

twach. Jednak wyłącznie w przypadku gmin w każdym roku wzrost ten był udziałem wszystkich województw. W celu zobrazowania zmian w łącznym potencjale własnym jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzialnych za rozwój lokalny w tab. 5 przedstawiono jego poziom w badanym okresie.

Tabela 5. Potencjał własny samorządów lokalnych w latach 2003-2005 w ujęciu regionalnym

Województwa	Rok			Dynamika		
	2003	2004	2005	3/2	4/3	4/2
	<i>per capita w zł</i>			<i>%</i>		
Dolnośląskie	313,0	496,5	662,4	158,6	133,4	211,6
Kujawsko-pomorskie	222,8	347,9	465,4	156,1	133,8	208,9
Lubelskie	225,9	332,6	355,2	147,2	106,8	157,2
Lubuskie	324,7	377,0	595,9	116,1	158,1	183,5
Łódzkie	304,1	399,8	458,8	131,5	114,8	150,9
Małopolskie	351,7	357,5	486,8	101,6	136,2	138,4
Mazowieckie	438,0	573,5	707,2	130,9	123,3	161,5
Opolskie	218,3	292,3	413,3	133,9	141,4	189,3
Podkarpackie	294,4	321,3	386,1	109,1	120,2	131,1
Podlaskie	310,6	401,0	533,4	129,1	133,0	171,7
Pomorskie	376,7	539,9	611,4	143,3	113,2	162,3
Śląskie	366,3	594,5	687,1	162,3	115,6	187,6
Świętokrzyskie	363,4	374,6	422,8	103,1	112,9	116,3
Warmińsko-mazurskie	262,5	354,8	455,6	135,2	128,4	173,6
Wielkopolskie	252,5	403,2	571,0	159,7	141,6	226,1
Zachodniopomorskie	268,2	344,7	545,5	128,5	158,3	203,4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Jak wynika z danych zawartych w tab. 5, w każdym roku badanego okresu w przypadku wszystkich województw nastąpił wzrost możliwości inwestycyjnych samorządów lokalnych. Jest to niewątpliwie istotny stymulator rozwoju lokalnego. Wykorzystanie istniejącego potencjału z pewnością przyczyni się do zdynamizowania tego rozwoju.

Zważywszy na rangę problematyki spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej, warto również zwrócić uwagę na fakt, iż w ostatnim roku badanego okresu nastąpiło niewielkie zmniejszenie rozbieżności w poziomie potencjału własnego samorządów lokalnych pomiędzy poszczególnymi regionami.

Literatura

- Brol R., *Zarządzanie rozwojem lokalnym – definicje, cele, zasady i procedury*, [w:] *Zarządzanie rozwojem lokalnym – studium przypadków*, red. R. Brol, AE, Wrocław 1998.
- Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Jastrzębska M., *Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005.
- Kaczor T., Tomalak M., *Potencjał inwestycyjny jednostek samorządu terytorialnego*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2000.
- Kołodziejczyk D., *Sytuacja finansowa gmin jako czynnik rozwoju lokalnego*, „Samorząd Terytorialny” 2001 nr 12.
- Lubińska T., Będzieszak M., *Własny potencjał inwestycyjny jako miara pozycji wydatkowej gmin*, [w:] *Budżet państwa i samorządów, decentralizacja – oświata*, red. T. Lubińska, Difin, Warszawa 2005.
- Markowska-Bzducha E., *Wydatki samorządów terytorialnych w krajach Unii Europejskiej*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, pod red. D. Strahl, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1124, AE, Wrocław 2006.
- Parysek J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1997.
- Sekula A., *Bariery rozwoju lokalnego*, [w:] *Samorząd terytorialny w zintegrowanej Europie*, WN Uniwersytetu Szczecińskiego, Zeszyty Naukowe Nr 401, Szczecin 2005.
- Stańczyszyn E., *Endo- i egzogeniczne czynniki i formy rozwoju lokalnego*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1023, AE, Wrocław 2004.
- Szołno-Koguc J., *Wybrane wskaźniki kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *Samorząd terytorialny w zintegrowanej Europie*, red. B. Filipiak, A. Szewczuk, t. II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, DzU 2003 nr 203, poz. 1966.
- Wstępna ocena pierwszych efektów europejskiej polityki spójności w Polsce 2004-2005*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, czerwiec 2006.
- Ziółkowski M., Goleń M., *Zarządzanie strategiczne rozwojem lokalnym*, [w:] *Zarządzanie gospodarką i finansami gminy*, red. H. Sochacka-Krysiak, SGH, Warszawa 2003.

THE OWN INVESTMENT POTENTIAL OF THE LOCAL GOVERNMENT'S UNITS AS A FACTOR OF LOCAL DEVELOPMENT

Summary

The aim of this paper is to analyze own investment potential of local government in Poland. The survey was carried out between 2003 and 2005 period. To achieve this aim, the analysis of own potential of the each groups of units was carried out.

The analysis demonstrated that in the surveyed period the potential means level, which local government could transferred to development purposes, increased.